

Kvalitetsdialoger vt-2025

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har i beslut om *Regler för kvalitetskrav: ansvar och kontinuerlig uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (2023-12-20, C 2023/1678) fastställt kvalitetskrav för det operativa och kontinuerliga kvalitetsarbetet, vilka funktioner som ansvarar för aktiviteter inom kvalitetssystemet, samt hur uppföljning/avstämning sker och av vilken funktion. Dekan genomför som en del av uppföljningen inom ramen för lärosätets kvalitetssystem terminsvisa dialoger med respektive institutions ledningsråd i syfte att ge stöd till det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Med anledning av förändrad organisation för lärarutbildningarna bjöds ordföranden för interimistiska lärarutbildningsnämnden (ILUN) in till kvalitetsdialogerna vt-2025.

I denna promemoria presenteras en aggregerad sammanfattning av kvalitetsdialogerna som genomfördes vårterminen 2025.

- Institutionen för hälsa och välfärd: 2025-04-23
- Institutionen för kultur och samhälle: 2025-04-09
- Institutionen för språk, litteratur och lärande: 2025-03-25
- Institutionen för information och teknik: 2025-04-08

Lärarutbildningsrelaterade frågor

Planering av lärarutbildningarna

Det är viktigt att det blir tydligt vilket ansvar som vilar på institutionerna och vilket ansvar som vilar på ILUN och i framtiden kommer att vila på lärarutbildningsnämnden (LUN). Reglerna upplevs inte passa lärarutbildningen fullt ut vilket resulterar i att många frågor skickas till ILUN.

Det är bättre att frågor ställs en gång för mycket än en gång för lite och många frågor kommer att skickas till ILUN i avvaktan på reviderade regler/rutiner. Detsamma gäller för UFN där ni gärna får kontakta dekan eller verksamhetsstödet om sådant inom UFN:s ansvarsområde som är otydlig.

Tidigare har det varit en tydlig uppdelning mellan en linjeorganisation med ansvar för resurser och med beslutsmandat och UFN som har haft ett rent kvalitetsuppdrag. ILUN blir en hybridvariant som organisatoriskt är placerad under UFN. HDa har i dagsläget ingen annan motsvarande typ av nämnd och det ligger i ILUNs uppdrag att lämna förslag till hur denna typ av nämnd bäst bör organiseras och hanteras för att fylla lärosätets behov. ILUNs fokus är att lösa detta samtidigt som den strategiska och operativa styrningen av lärarutbildningarna bibehålls.

Lärlarlån

Det finns ett behov av att vidareutveckla helhetsplaneringen av lärarprogrammen och då inte minst vad gäller in- och utlåning av personal. Detta för att säkerställa att planeringen tar hänsyn till bemanning och ekonomi vid institutionerna och på så vis förbättrar förutsättningarna för att verksamhet ska bära sig ekonomiskt. Skillnader i ersättningsbelopp försvårar möjligheterna till lärlarlån eftersom olika utbildningsområden möjliggör olika mycket undervisningstid.

Avsikten är att samtliga berörda institutioner fortsättningsvis ska vara involverade vid fastställande av planeringstal. Översyn av ersättningsbelopp för lärarutbildningen pågår.

Kommunikation

Det finns behov av tydligare kommunikation i avvaktan på att allt inom lärarutbildningarna har kommit på plats. Exempelvis kan detta röra organisationsfrågor, ämnesfrågor, samverkansfrågor eller resursfrågor. Det är även viktigt att det kommuniceras vad utskotten arbetar med och vad de kommer fram till.

Utöver kommunikationsinsatser i närtid kommer den permanenta lärarutbildningsnämnden behöva formalisera informationsspridning från LUN till institutionerna.

Olika campus

Det lyftes att när lärare har flyttat från ett campus till ett annat så är inte studenter och lärare längre på samma campus. En fråga är då på vilken ort undervisningen ska genomföras.

Det inte möjligt att annonsera ut en utbildning på två olika orter. Däremot är det möjligt att inför terminsstart informera att undervisningen kan ske på flera orter. Programansvarig kan informera studenterna om detta och vid behov av vägledning kan programansvarig vända sig till ILUN.

Forskningsfinansiering

Det framfördes att det finns behov av att det tas ett helhetsgrepp kring finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning för att säkerställa att tillräckliga resurser finns tillgängliga vid samtliga institutioner.

ILUN har i uppdrag att föreslå rektor hur medel för lärarutbildningsrelaterad forskning ska definieras, urskiljas och fördelas utifrån den modell för fördelning av det statliga forskningsanslaget som UFN utarbetat. Uppdraget kommer att samordnas med den årliga översynen av fördelningsmodellen som UFN genomför inför år 2027.

Professorsgrupp i utbildningsvetenskap

Det finns en professorsgrupp i utbildningsvetenskap som ILUN i större utsträckning skulle kunna använda som någon form av referensgrupp.

Handledaruppdrag

Det framfördes önskemål om att en diskussion ska föras om handledning av doktorander i forskarutbildningen pedagogiskt arbete och hur handledaruppdrag ska vara möjliga att fördela till samtliga institutioner.

Kompetensförsörjningsplan

För institutioner med stor andel adjunkter kan det vara svårt att möta kraven för akademiska ledningsuppdrag. Det framfördes att det finns lärosäten som till exempel tillsätter professionslektorat som teknisk lektor eller har partnerlärare med delade tjänster.

Befordran till lektor kan ske om det finns behov i verksamheten. Det är möjligt för institutioner att avsätta strategiska forskningsmedel som exempelvis finansierar forskningstid för nydisputerade. Om en institution vill undersöka möjligheter till andra anställningar, exempel professionslektorat, kan institutionen be AFU utföra en sådan kontroll. Det kommer även nya lagförslag som kommer att möjliggöra en form av delade tjänster som tidigare bara var möjliga för hälso- och sjukvården. Tidigare har delade anställningar med olika arbetsgivare medfört vissa negativa konsekvenser för pension och annat men från halvårsskiftet så hanteras delade anställningar som en arbetsgivare.

Kurs- och utbildningsplaner

Det framfördes synpunkter på regelverket för kurs- och utbildningsplaner samt att det upplevs som problematiskt att ärenden ska behöva tas hela vägen till UFN för beslut. Exempelvis lyftes det att det är omständligt att revidera utbildningsplaner eftersom förändringar alltid görs under en pågående utbildning vilket kan resultera i att inte samtliga studenter läser enligt den nya utbildningsplanen. Det finns även ett visst motstånd att revidera utbildningsplaner eftersom det upplevs att det då ska göras en totalöversyn. Ytterligare en komplexitet uppstår när ett utskott för kurs- och utbildningsplaner (UKU) hanterar lärarutbildningskurser och ett annat UKU hanterar resterande utbildning.

UFN har fastställt vissa delar av regelverket för kurs- och utbildningsplaner, såsom att ämnes- och programansvariga ska involveras och att det ska finnas en matris som redogör för progression mot examensmål. Andra delar som examinationsformer och tekniska system är inte inom nämndes ansvarsområde och vissa andra delar är reglerade nationellt men ingår i UFN:s regelverk. UFN har fastställt de övergripande ramarna men det finns möjlighet till dialog och där kan UKU-ordförandena vara en bra ingång.

Bakgrunden till att UFN beslutar är för att tidigare beslutades kursplaner av en instans och utbildningsplaner av en annan. Detta resulterade i att kopplingen mellan utbildningsplaner och kursplaner tenderade att glida isär. Avsikten är att UKU ska kunna vara de som fattar beslut om kursplaner men för att det ska vara möjligt behöver underlagen generellt sett vara tillräckligt beredda.

Att det ska ske en totalöversyn i samband med revideringar av utbildningsplaner är ett missförstånd. Nämnden kräver att verksamhetsstödet i samband med revidering ska göra en översyn för att säkerställa skrivningar kring antagning och examen, samt att det ska finnas en matris som redogör för progression mot examensmålen. Utöver detta vill nämnden bara säkerställa att rätt instanser har varit involverade.

Som ett gott exempel lyftes vid en av dialogerna att eftersom kursplaner är något som den enskilde läraren gör mycket sällan har den institutionen kommit fram till att de ska ha en kursplaneredaktör med särskilt ansvar för kursplanearbetet.

Kurs- och programvärderingar och kurs- och programanalyser

Det framfördes att det nya kursvärderingssystemet tar mer tid i anspråk än tidigare, särskilt för lärare som undervisar i många kurser.

Högskoleförordningen stipulerar att studenter ska lämna synpunkter i kursvärdering och rektor har beslutat att studenterna ska få lämna synpunkter anonymt en gång under en kurs. UFN har fått regleringar vad gäller att inhämta studenternas synpunkter. Minst en gång ska studenterna få lämna synpunkter anonymt, synpunkterna ska analyseras och analyserna ska diarieföras. UFN har fått i uppdrag av rektor att ta fram obligatoriska frågor och dessa är få till antalet. Sedan är det fritt för lärarna att hämta in ytterligare synpunkter på vilket sätt man vill. De obligatoriska frågorna ligger i Canvas och synpunkterna ska sammanställas i en kursanalys. Det är ett antal punkter som ska ingå i kurs- respektive programanalyser och UFN ser nu över vilka punkter som ska vara obligatoriska och vilka som ska vara rekommenderade. Ambitionen är att minska antalet obligatoriska frågor och göra fler valbara. Det kan dock finnas anledning för institutioner att överväga att ha vissa institutionsspecifika frågor. Det är tillåtet att samla flera kurstillfällen och kurser som samläses i en kursanalys. Institutionerna bör överväga att nyttja AI exempelvis för att sammanställa och sammanfatta studenternas fritextsvar. Mallarna kommer att ses över för de som bedriver hybridundervisning.

Exempel på problematik lyftes när studenter antagna till 7,5 hp samläser med studenter antagna till 30 hp. I dessa fall får institutionen avgöra hur analysen ska genomföras för att den ska vara till så stor nytta som möjligt för utbildningen.

Ett par institutioner arbetar systematiskt med samtliga programanalyser som genomförs vid respektive institution. Vid en av dialogerna presenterades ett gott exempel på ett analysverktyg som består av ett antal bedömningskategorier indelade i grupperna: *forskningsförankring och lärarkompetenser, attraktivitet och arbetsmarknadsanpassning, strategisk motivering, samt ekonomi och bärkraft.*

Utbildningsutvärderingar

Det framfördes att kommunikationen i samband med utbildningsutvärderingar behöver förbättras, exempelvis vad gäller mallar och tidsplaner för själva utvärderingen, datum för redovisning av utvecklingsplan och uppföljningar. Mallen för utvecklingsplan behöver bli mer lättillgänglig.

Från och med år 2026 kommer ämnen som helhet, inklusive huvudområden, program, etc. att utvärderas. För de delar inom ett ämne som nyligen har utvärderats genomförs avgränsade utvärderingar som förmodligen kommer att innebära uppföljning av tidigare utvecklingsplan. Vid uppstarten för utvärdering bestäms upplägget för utvärderingen. Synpunkterna på kommunikationen tas med nu när UFN ser över utvärderingssystematiken. Mallen för utvecklingsplaner har publicerats på webbsidan *Stöd vid utvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå*.

Ansvar för program-/ämnesansvariga

Det lyftes att det är otydligt vilket ansvar som program- och ämnesansvariga förväntas ta.

Det finns nu en sida på medarbetarwebben, *Uppdrag och ansvar vid institutionen*, som kortfattat beskriver de vanligaste uppdragen vid institutionerna.

BHU

I Primula redovisas BHU först efter 15 hp vilket gör att det inte framgår om endast en kurs på 7,5 hp har genomförts.

Hur detta ska lösas, samt vad som sker när BHU inte längre är poänggivande, kommer att undersökas.

Doktorander

Doktorandernas situation diskuterades, exempelvis om rutiner för doktorander som är i behov av extra insatser och rutiner för att säkerställa att doktorander fyller sin institutionstjänstgöring.

Vad gäller doktorander som är i behov av extra stöd kan detta i normalfallet fångas upp av handledare och studierektor. Det krävs att det förs en regelbunden dialog mellan doktorand, handledare och avdelningsledare för att säkerställa att institutionstjänstgöring blir fylld.

Disciplinärenden

AI har medfört att antalet disciplinärenden har ökat. Detta belyser ytterligare behovet av att använda examinationsformer som inte möjliggör fusk. Det är även viktigt att ärendehantering blir smidig och åtminstone en institution har bjudit in handläggare vid disciplinnämnden för information och diskussion om ärendehantering.

Fortsatt samtal

Institutioner, eller delar inom institutioner, får gärna bjuda in dekan för samtal om frågor med koppling till nämndens ansvarsområde. Efter kvalitetsdialogerna ht 2024 så bjöd flera institutioner in dekan för samtal om examinatorsuppdraget och det helhetsansvar för kursers planering, genomförande samt utformande av examinationer som detta innebär.

Nästa kvalitetsdialog

Kvalitetsfrågor innebär ett långsiktigt planeringsarbete med långa horisonter och vissa lärosäten har gått mot glesare planeringscykler om ens årliga. De flesta institutioner vill dock tills vidare ha terminsvisa dialoger och nästa kvalitetsdialog kommer att genomföras i oktober eller november ht 2025. Det har inkommit önskemål om att dela upp frågorna som ställs inför dialogerna, förslagsvis på så sätt att det blir en mall för vårdialogen och en annan mall för höstdialogen. Det framfördes även ett önskemål om att dialogerna bör fokusera på om det finns avvikelser från normen.